

O CUVÂNTARE ISTORICĂ. DISCURSUL DOMNULUI IULIU MANIU ROSTIT LA VINȚUL DE JOS ÎN ZIUA DE 28 IUNIE 1936

Stan PETRESCU¹
stan.petrescu@gmail.com

ABSTRACT: On June 28, 1936, on the invitation of his voters from the Vințu de Jos commune – from the former Arad County Council, Iuliu Maniu delivered a speech of maximum historical resonance. On this occasion, the great politician inventoried, in slightly laudatory words, the achievements of the National Peasants' Party – PNTȚ, at the same time criticizing the liberals, his permanent political opponents, and King Carol II, too, whom he approved of and endeavored to reinstate him on the throne.

KEYWORDS: Iuliu Maniu's speech, the National Peasants' Party, the Liberal Party

Iuliu Maniu a susținut la 28 iunie 1936, la invitația alegătorilor săi din Vințu de Jos – din fostul Comitat Arad, un discurs de rezonanță istorică maximă. Cu această ocazie, marele om politic a inventariat, în cuvinte ușor laudative, realizările Partidului Național Țărănesc – PNTȚ, în același timp, criticându-i pe liberali, oponenții săi politici permanenți, dar și pe Regele Carol al II-lea, pe care l-a agreat și s-a străduit să-l reinstaleze pe tron.

Dr. Iuliu Maniu le-a cerut simpatizanților prezenți la acest convingător discurs să îl asculte cu atenție, înțeleagă și să îi urmeze sfaturile în toate întreprinderile sale, punându-și toată încrederea în sufletul românilor din tot Ardealul și întreg Banatul. Plin de patos și însuflețire patriotică, Maniu era încrezător că țărăniștii sunt aceia care au apărat toate drepturile sacre ale românilor ardeleni și bănățeni afirmând, răspicat, că în cei doi ani de guvernare țărănistă au existat alegeri libere la Parlament, județ și comună, au scăzut dările pe pământ, au fost șterse prestațiile de drum, s-a dat legea

¹ General de brigadă (retragere), doctor în științe militare, membru asociat al DIS/CRIFST.

care scade camăta cu 10%, realizându-se, apoi, conversiunea datoriilor. În discursul său de o claritate și conciziune de invidiat, dr. Iulia Maniu a vorbit despre reforma administrației centrale și locale, modificări aduse legii jandarmeriei și a siguranței statului, interzicându-se folosirea forței contra oamenilor pașnici, adoptarea unui nou cadru normativ pentru sănătatea poporului și acordarea de mai multe fonduri de înzestrare a armatei pentru apărarea țării. Dar cel mai mult a mișcat inimile auditorului, atunci prezent, când marele om și orator politic a spus: „*Am stors bacșișul și am stârpit corupția*”, adresând, mai pe urmă, cuvinte acide liberalilor pentru încălcarea drepturilor cetățenilor, pentru înflorirea corupției, introducerea cenzurii etc. Cu toate că era un fan al regelui și-l sprijinise să revină pe tron, Iuliu Maniu a spus-o, mai cu blândețe, că ar trebui să se lepede de „sfătuitoarii cei răi», care uneltesc contra țării. Le mai spune celor veniți la Vințu că națiunea a căzut într-o amorțeală și deznădejde sufletească. A reiterat faptul că se declară total contra comunismului, dar mai ales contra dictaturii, regim care, din nefericire, s-a instalat, după ce Carol al II-lea l-a dat jos de la putere. Cu voie și fără voie, marele om și vizionar politic, cu toate umbrele și luminile gândirii sale politice, a trecut prin trei dictaturi, ultima, cea comunistă, executându-l pe omul care a luptat, alături de alți mari frunțași și patrioți unioniști români, la realizarea româniei Mari. Astăzi, dr. Iuliu Maniu, nu este așezat în Panteonul marilor bărbați de stat ai neamului, ca o recunoștință a noastră pentru faptele sale istorice. A fost martirizat, el neavând, de fapt, un mormânt, iar la Bădăcin casa devenise aproape o ruină.² Nicio instituție a statului, nici măcar sălăjenii lui nu au făcut mai nimic pentru salvarea casei memoriale a lui Iuliu Maniu, casă în care marele om politic a trăit și gândit pentru binele românilor săi ardeleni și nu numai. Această casă dispare puțin câte puțin cu fiecare zi, fără ca nimeni să întindă un deget. Din tot discursul dr. Iuliu Maniu, se poate reține, cu ușurință, întregul său crez politic cu privire la țara românilor, iar unele pasaje sunt extrem de actuale și asemănătoare, azi, politici de

² Un preot a readus la viață casa în care a trăit Iuliu Maniu. Impresionat de povestea de viață a renumitului om politic, părintele Cristian Borz a reușit salvarea unui capitol important din istoria de 100 de ani a României. Alături i-au fost sute de români, unii chiar din străinătate, care au pus mână de la mână pentru a duce la bun sfârșit inițiativa remarcabilă a părintelui. Statul roman nu s-a implicat deloc până acum, dar a fost un mare câștig că sute de donatori, români din țară sau din străinătate, au contribuit la refacerea acestei case. Sursa: <https://www.digi24.ro/special/digi-portrete/oameni/casa-lui-iuliu-maniu-salvata-de-un-preot-1030272>.

Fig. nr. 1 – Coperta discursului ilustrului om politic și martir ale neamului. (Foto: autorul)

la București. Iată discursul, în integralitatea sa, păstrându-se ortografia textului original!³

³ Cărticica discursului ilustrului politician de 62 de pagini a fost salvată de la ars de autorul acestor rânduri, în timp ce activa ca profesor universitar la Academia Națională de Informații. Pe copertă (vezi poza) este înscris: „Consiliul Securității Statului. U.M. 0768 București – BIBLIOTECA”. Prin această instituție de învățământ au fost trimise la ars, la Crematoriul tipografiei SRI din Bucureștii Noi, mii de volume și documente de o inestimabilă valoare istorică. Acestea au fost furate sau confiscate abuziv din casele românilor arestați, considerați oponenți ai regimului comunist. Moștenitoarea securității, SRI, prin actul piromanice de proporții, a dorit să ascundă urmele criminale ale foste Securității. La șefia SRI se afla actualul ambasador la Washington, domnul Gerge Maior, fiu de istoric, precum și cel îndepărtat, adjunctul său, generalul, avansat pe repede înainte, Coldea Florian. Iar din istoricii și profesorii proveniți dintre cadrele instituției nu s-a opus nimeni acestui act criminal, deși arătam cu degetul la faptele piromanice incredibile petrecute sub ochii noștri. Pentru că m-am opus, alături de alți confrăți, printre care și admirabilul general Dumitru Bădescu, în Senatul Academiei Naționale de Informații – ANI spre a nu fi primit în rândurile personalului academic generalul impostor Gabriel Oprea, și pentru că am fost vocea care s-a opus arderii documentelor confiscate și furate din bibliotecile și arhivele elitelor românești arestate și distruse s-a forțat, din ordinul lui Maior George și Coldea Florian, demisia mea din instituția de învățământ – Academia Națională de Informații. Mai menționăm faptul că, în 1997, Ambasada SUA, a făcut o donație de carte Serviciului Român de Informații – SRI, în număr de circ 30.000

„Fraților!

Am crezut că voi veni la Vințul de Jos la o adunare mică, la o sărbătoare restrânsă, unde vor veni alegătorii, cari au votat cu mine, din fosta circumscripție a Vintului de Jos, precum și câteva sate din jur, pentru ca să povestim împreună necazurile și dorințele noastre, dar în loc de asta constat cu bucurie, că am în fața mea o mare, impunătoare și însuflețită adunare, o măreață manifestare a sufletului românesc (Aplauze însuflețite). Văd în jurul meu țărani veniți din depărtări, arzând de dorul să asculte cuvântul adevărului izvorât din căldura sufletului (Aplauze). Văd o numeroasă și distinsă pleiadă de intelectuali din tot cuprinsul Banatului și Ardealului, văd o ceată puternică de tineri, cărturari, țărani și chiar prof. universitari, fapt care-mi servește spre mare mângâiere, fiindcă asta dovedește solidaritatea tuturor generațiilor pentru ideile de libertate și dreptate socială, în jurul partidului național țărănesc. (Viforoase aplauze generale, mulțimea îl ovaționează pe orator, se aud strigăte: Trăiască Iuliu Maniu!)

1. Figuri luminoase din trecut

Sunt mișcat de prezența unor bărbați care răscolesc amintiri plăcute în sufletul meu, prin evocarea marilor fapte ce au săvârșit în lupta noastră comună.

La prima poartă m-a așteptat preotul ortodox din comună vecină, Aurel Maniu (aplauze însuflețite). Știți Dvs. ce a făcut acest preot? (Să

de volume. Capetele bolnave de „securism” din conducerea, la vârf, a SRI au dat ordin să fie scoase din biblioteca ANI și distruse în bună parte. Am recuperat (anul 2009) una dintre cărți care făcea vorbire despre participarea negrilor americani în războaie și aportul militarilor de culoare la apărarea SUA. Volumele au fost împărțiate, în disprețul oricărei legi morale, prin toate holarile bibliotecii și foarte multe dintre volume au fost luate de cadrele didactice și studenți, cu toții având libertatea să ridice, în scop personal, câte volume doreau. Am propus ca aceste volume să fie distribuite la bibliotecile unităților SRI din teritoriu, sau să fie expediate la M.Ap.N., deoarece, multe dintre ele erau de interes militar. Nimeni dintre cei vinovați de asemenea „masacru cultural” nu a dat socoteală pentru nimic. A fost un al doilea „Berevoiești”, dar nu cu documente operative compromițătoare, ci cu deocumene istorice și cărți foarte rare irecuperabile. De exemplu, a fost pregătirea pentru ars „*România în Războiul Mondial – 1916–1919*”, opt volume uriașe. Au fost scrise după cele mai exigente reguli ale cercetării științifice în perioada 1934–1940. Totodată, am salvat unul dintre cele 25 de volume, câte s-au tipărit în 1937, intitulat: „Știința Militară și Doctrina Românească”, semnat de căpitan Mircea Tomescu. Disprețul piromanilor aflați în înalte funcții de demnitate publică față de asemenea cărți și documente a fost total.

auzim!). S-a întâmplat că în toiul luptelor electorale de atunci primpretorul a început să insulte poporul român și pe mine și să încerce a împiedica alegătorii să meargă la vot. Preotul Aurel Maniu s-a revoltat și l-a lovit cu pumnul în față. Acela a fost nevoit să poarte timp îndelungat semnul rușinii pe obraz. Aurel Maniu poate să servească pildă tuturor, chiar și preoților, că cinstea neamului românesc se apără cu cuvântul, cu crucea în mână, dar și cu pumnul dacă este nevoie. (Aplauze însufletitoare).

La a doua poartă m-a întâmpinat d.Cărăban al cărui tată a fost pe acel timp primepitrop al parohiei ortodoxe care m-a invitat și m-a ocrotit în casa lui, pe mine, care am fost necunoscut aici și mă urgisea lumea oficială, și pentru care fapt, casa lui era păzită de jandarmi și privită cu necaz de vecinii maghiari, pentru că nu le venea bine să fie găzduit în strada principală viitorul reprezentant român în parlamentul de la Budapesta. (Aplauze).

Iată cum țăranul român cu mare curaj, a stat lângă mine expunându-se la batjocura adversarilor. Dar vorba s-a întors mai târziu în vorbă de mândrie. Așa a fost în trecut, așa va fi în viitor. (Aplauze). Toate vorbele defăimătoare rostite azi împotriva mea și împotriva dumneavoastră, cari luptați alături de mine se vor preface mâine în cuvinte de laudă și vor fi preamărite faptele noastre ca unele care cuprind mari adevăruri (Viforoase aplauze generale, strigăte: Așa este!).

Al treilea care m-a salutat a fost vrednicul nostru președinte de azi, octogenarul Basil Hațieganul. Domnul Hațieganul a fost notar în Oarda de Jos, slujbaș al statului ungar, dar în același timp primul și cel mai însufletit agent electoral al meu, care nu s-a mulțumit să voteze cu mine, ci a făcut propagandă pentru reușita mea în toate satele. Primind dojană pentru asta de la fisolgăbirăul plasei (primpretor), care îi era superior, B. Hațieganu i-a spus:

Domnule primpretor, pe mine să mă dojenești, dacă nu-mi fac slujba, dar în afară de slujbă, eu voi face ce-mi va dicta sufletul și gândul meu. (Aplauze prelungite, urale). Pentru că, să știți, orice veți face cu mine, eu voi vota cu Maniu. (Aplauze). Fraților, nu i s-a întâmplat nimic, deoarece a fost în rând cu slujba lui și prefectul (fișpanul) i-a spus primpretorului: „Să-i dai pace lui B. Hațieganu, că acela își face slujbă și satele au încredere în el”. În ziua alegerii, apoi, B. Hațieganu a făcut mai mult. A apărat alegătorii români împotriva jandarmilor unguri în tabăra românească. (Aplauze). Mă închin adânc mișcat înaintea domnului Bazil Hațieganu. Pilda lui să vă călăuzească pe toți.

Aici, la picioarele mele, șade un bătrân preot, din această comună. Nicolae Coste, care abia își mai poate purta greutatea anilor de peste 80, un vechi luptător neînfrânt. Vă puteți închipui că sunt adânc mișcat să-l văd și acum în jurul meu, cu voi toți, care ați dus luptă pentru demnitatea națională, pentru libertate și dreptate.

Mă închin în primul rând foștilor alegători trecuți la cele eterne, dintre cari au suferit atâtea pedepse și și-au vărsat sângele, pentru biruința sfântului nostru steag. Mă închin dintâi lor și vă rog ziceți și dvs: Binecuvântată să fie memoria lor. (Adunarea păstrează un moment de reculegere: „Dumnezeu să-i odihnească!”).

Vă mulțumesc apoi vouă, alegători de acum 30 de ani, cari ați votat pentru mine un om tânăr de care n-ați auzit poate, dar ați votat pentru neamul românesc. Și în urma votului dvs. am dus, cu toții împreună, la izbândă, ideea românească.

Vă mulțumesc și dumneavoastră cari ați venit aici, ca, împreună cu toți, să închinăm sufletul luptei celei mari, ce trebuie încă să ducem.

2. Pe drumul drept al cinstei, al dreptății, al luptei naționale

Au trecut 30 de ani, de când sunt deputat al cercului Vântul de Jos, au trecut 40 de ani, de când, foarte tânăr, am început lupta națională, pentru dezrobirea neamului românesc. Ar fi fi firesc să vă arăt ce am făcut în acești 40 de ani, sau 30 de ani, dar eu nu voi face acest lucru, pentru că nu am luptat singur, ci laolaltă am luptat cu dvs. am dus luptele și dvs. părtăși ați fost la aceste lupte. Știți cum au decurs și cum am ajuns. Mă mărginesc a vă a arăta cm am lucrat în trecut și cum sunt hotărât să acționez în viitor, dacă va fi nevoie (Aplauze). În trecut mi-am examinat sufletul și conștiința, am întrebat glasul sângelui și a întrebat amintirea strămoșilor mei, a căror sânge curge în vinele mele. Am întrebat glasul țăranilor să-mi spună cari sunt durerile lor. Și toate aceste glasuri, ascultându-le și pătrunzându-mă de ele în suflet, m-am hotărât la o părere, la un drum pe cari l-am început apoi cu hotărâre, spunând tuturor: „Nu vă silesc să faceți cum zic eu, vă cer un lucru: să mă ascultați cu o inimă curat românească și cu minte limpede și dacă vă place, veniți după glasul meu, iar dacă nu, faceți după cum vă dictează sufletul românesc.

Pot să fiu mulțumitor lui Dumnezeu, că glasul meu din trecut a fost ascultat. Neamul românesc din Ardeal și Banat a ascultat de sfaturile mele. Am spus atunci: „Veniți pe drumul acesta al dreptății, al cinstei, al luptei

naționale. Veniți și votați cu steagul sfânt al partidului național, pentru că dacă veți veni pe calea aceasta, țara aceasta va fi românească, slujbașii vor fi români, iar limbă care va porunci va fi limba românească. Veniți căci veți avea votul universal și vă vom împărți moșiile boierilor.

Așa am glăsuit acum 30 de ani. Mulți oameni mă ascultau cu blândețe, dar cam dădeau din cap, spunând:

„Mă, o fi lucru bun ce spune domnișoru acesta, dar prea mari lucruri spune...”. Alții spuneau: Mă, lasă că e tânăr, dar vine din Blaj și Sibiu, și știe ce să vorbească înaintea poporului”. Oamenii nu prea voiau să creadă, dar totuși ascultând povețele date, minunea s-a făcut: Țara aceasta este țară românească, limba românească e poruncitoare în această țară, slujbașii țării sunt în cea mai mare parte români, aveți dreptul de vot în stat, județ și comună, și moșiile boierilor sunt în cea mai mare parte împărțite.

Azi, când am venit cu domnul Ioan Pop, iubitul nostru prezident, îmi spunea, cu multă bucurie și mândrie, în mașină: „Vezi, frate, ce a adus lupta noastră? Pe aici, pe unde mergem noi, erau moșiile lui Gluck și a preoților catolici. Azi, ară în ele țăranul român, pentru copilașii săi și fericirea sa”.

Am ajuns, după lege, stăpâni pe țara noastră, dar suntem oare mulțumiți?

Voci: Nu!

3. Pacostea liberalilor, cozi de topor

D. IULIU MANIU: Abia că Consiliul Dirigent a pus în ordine stăpânirea românească pe aceste plaiuri, a venit deasupra capetelor noastre un puhoiu, a venit partidul liberal.

Voci: Jos cu ei!

D. Iuliu Maniu: Și în loc să ne lase să ne folosim de drepturile noastre electorale, pe cari le-am cucerit cu sângele nostru, liberalii ne-au împilat cu multă nemilă, Ne-au împiedicat să votăm, ne-au persecutat cu jandarmii și ne-au furat urnele. Au pus de deputați oameni de al căror nume n-am auzit până atunci. Au pus comisuni interimare pe județe și comune, ne-au adus consilieri agricoli, care împiedicau înfăptuirea reformei agrare, cari luptau pentru ei, iar nu pentru Dv. și au venit pe capul nostru oameni, cari nu au avut în suflet dorința de a vă ajuta pe voi, ci buzunarele și mărirea lor. Cum s-a putut face acest lucru? Apoi o secure nu poate tăia lemnul din pădure dacă n-are coadă. Ori câte securi ar fi în magazine, n-ar putea tăia pădurea, dacă nu s-ar găsi o creangă, o coadă de topor. În pădurea această frumoasă

a Ardealului și Banatului s-ar fi putut face oare batjocura aceasta, dacă nu se găseau oameni cari să se facă coade de topor.

Voci: Jos cu ei!

D. IULIU MANIU: Unii s-au făcut liberali, alții averescani, și cu toții au tăiat brazde groase din drepturile sfinte ale poporului din Ardeal și Banat. Ce am făcut noi, partidul național – țărănesc în această împrejurare? Am luptat din nou, ca dv., împreună, opt ani de-a rândul, până am mers la Alba Iulia și am jurat înaintea preoților că nu vom suferi și mai mult batjocura aceasta.

ADUNAREA: Așa vom face și acum. Trăiască Iuliu Maniu!

D. IULIU MANIU: Dar ce am făcut noi, venind la putere? Mulți vin între Dv., mai ales între cei cari nu știți carte, și vă spun: „Ce vreți cu partidul național țărănesc? A fost la cârmă și nu a făcut nimic...”

Să vă spun eu foarte pe scurt, că în cei doi ani, cât am stat noi la cârmă și cât am fost eu președinte, ce s-a făcut pentru Dv.

4. Ce a făcut partidul național-țărănesc?

În primul rând am făcut alegeri libere. Fiecare a făcut cum a vrut. Am făcut alegeri libere la parlament, județ și comună. Am șters cenzura și starea de asediu; ei, cari nu pot governa fără jandarmi, au introdus din nou cenzura și starea de asediu. Pentru că...: „Nărvul din fire n-are lecuire...”

Fig. nr. 2 – Maniu ieșind de la Palatul Regal, anul 1936 (Foto: historia.ro; negativ pe sticlă, fondul Iosif Berman).

Am scăzut darea de pământ la jumătate. Vă dați Dvs. seamă ce înseamnă aceasta, când pe toată întinderea Ardealului și Banatului, milioane de jugăre de pământ, cari sunt muncite cu brațele voastre, greu împovărate, au fost ușurate cu jumătate din povară lor? Când plătiți impozitele să nu uitați că dacă nu ar fi fost guvernul nostru, ați plăti tocmai de două ori atât.

Am șters apoi prestațiile de drum.

Dvs. știți că erați duși pe vremuri ca iobagii la robotă.

Dvs. plăteți camăta, după banii împrumutați, 30–40 la sută, în unele părți 50 la sută. Pentru 1000 lei plăteți 500 lei camăta pe un an la băncile liberale și la capitaliștii străini de neamul nostru. Ce am făcut noi, fraților? Am făcut o lege, care a scăzut camăta la 10 la sută și după ce am văzut că țăranul nici această camăta nu o poate plăti, am făcut conversiunea datoriilor. Într-o vreme, banul era ieftin și veneau – parcă – agenții de la bancă să te îndemne să iei bani de la băncile lor. Bieții oameni, voind să cumpere fie vite, fie pământ, au luat bani de împrumut, s-au înglodat în datorii peste urechi, și eu, ca președinte al partidului, am făcut legea conversiunii, ca datoriile să fie, în parte, șterse. Au venit liberalii la putere și ce-au făcut? – Noi am convertit datoriile țăranilor, a acelor care au folosit banii pentru lucruri de treabă, dar au venit liberalii și au convertit toate datoriile și pe cele ale bogătașilor cari și-au mâncat – poate – banii pe la Paris și în alte locuri. Există un județ, în vechiul regat, unde toate datoriile convertite ale țăranilor nu fac 10 milioane, iar datoriile marilor proprietari trec peste 260 milioane.

Cine suportă greutatea acestei conversiuni, făcute în detrimentul bunei chibzuieli și în folosul marilor proprietari? Tot mulțimea poporului. Întâi, pentru că băncile au fost ruinate și nu mai pot da bani de împrumut și astfel țăranul nu se mai poate ajuta când îi cade o vită la jug, sau când vrea să-și cumpere pământ.

A doua pentru că Banca Națională capătă, în fiecare an, din dările voastre, 500 milioane de lei, ca să despăgubească băncile liberale și băncile mari, ale căror bani s-au prăpădit printr-o conversiune făcută în favorul marilor proprietari. Vă dați seama ce mare lucru am făcut noi pentru Dvs., reducându-vă datoriile în bună parte? Vă dați seama de ușurătatea pe care v-a adus-o partidul național țărănesc? Și totuși se mai găsesc oameni, cari au curajul să vă ceară să votați pe altcineva decât partidul național țărănesc.

Pentru acest partid care v-a scos din iobăgie în 1848, care v-a făcut

România Mare în 1918, care v-a împărțit moșiile boierești, care a scăzut dările, a iertat din datorii, a scăzut camăta, a șters prestațiile și a scăzut camăta, a șters prestațiile și a scăzut dările plugarului la jumătate, ar trebui să mergeți în fiecare an câte o zi la biserică pentru a mulțumi lui Dumnezeu, că a dat poporului astfel de oameni și un astfel de partid.

Dar fraților, nu am făcut numai atât. Nu. Când am luat eu guvernul erau 17 miniștri. Vă dați seama ce cheltuială pe țară, 16 ministere! Am reformat întreaga organizație centrală de stat și am redus miniștri la 11.

Acum liberalii au ridicat din nou numărul lor, pentru că „năravul din fire, n-are lecuire”.

N-am făcut numai atât. Am făcut o nouă lege administrativă prin care am descentralizat serviciile, făcând ca fiecare să-și fi isprăvit necazul, în partea locului, și am dat autonomie comunelor și județelor lor. Liberalii au schimbat-o din nou. Ce se întâmplă? Pentru orice nevoie și necaz mic, trebuie să fugim la București. Ce am mai făcut? Dv. știți că sub stăpânire liberală, serviciul la siguranță era foarte nemulțumitor și jandarmii băteau pe bieții oameni. Când auzea bietul cetățean, de siguranță, îl scutura frigurile, iar când auzeau de jandarmi, copiii începeau să plângă. Am schimbat legea jandarmilor și a siguranței și am făcut o lege cinstită și modernă, oprind pe agenți sau pe jandarmi să lovească oamenii. Iar cine o făcea era grav pedepsit. Vă aduceți aminte că în scurtă vreme nu a mai fost bătaie. (Așa este).

Dar, fraților, am mai făcut ceva. O țară fără cheltuială nu se poate ține. De aceea nu e țară în lume, unde oamenii să nu plătească dări. În 1854, Simion Bărnuțiu; a primit de la Axente Sever, o scrisoare, în care îi spunea că toate ar fi bune, dar sunt grele dările. Era drept că erau grele cum sunt și astăzi grele.

Bărnuțiu a răspuns: „Vedeți să le scădeți, dar spuneți tuturor românilor, că acel neam, care nu e gata să poarte sarcinile libertății, va trebui să poarte greutatea lanțurilor de robie”

Impozite trebuie să plătim, dar să fie cu dreptate puse pe oameni. Acel care poate plăti mai mult, să plătească mai mult. Care nu poate plăti mai mult, să plătească mai puțin. Iar cel care nu are decât ceea ce mănâncă, să nu plătească nimic.

Dar mai ales trebuie ca dările pe care le plătesc oamenii să fie plătite în folosul țării, să nu se facă cheltuieli zadarnice și să nu se scurgă în buzunarul celor nechemați. În acest scop am făcut o lege, în sensul căreia trebuia

ca fiecare ministru să arate înainte, în fiecare lună, unde vrea să cheltuiască banii și cheltuielile ce au făcut fiecare slujbaş

Am făcut o nouă lege pentru îngrijirea sănătății poporului, căci prea mulți mor și prea puțin se sporesc locuitorii țării noastre. Rușii se sporesc în fiecare an cu 5 %, noi abia cu 1%.

Dar am făcut și altceva. Dvs. știți că suntem împresurați de mulți dușmani. Țara noastră e mare, bogată și frumoasă și oamenii vor să taie câte o bucată din ea. Nu o poți apăra dacă nu ai armată bună. Noi am făcut legi noi în ceea ce privește recrutarea armatei ca să fie condusă bine și afară de aceasta am făcut un plan de înzestrare a armatei, după care înzestrarea trebuia să fie terminată în anul 1935, pentru că dacă s-ar întâmpla să ne atace cineva, să ne putem apăra. Am șters bacșișul și am stârpit corupția.

5. Ce am făcut noi au stricat liberalii

Dar, fraților, lucrurile pe cari le-am făcut noi le-au stricat liberalii, îndată ce au venit la guvern. Drepturile noastre sunt din nou călcate în picioare. Ei aleg în Parlament, cu jandarmi și furt de urne, pe cine vor, iar în județ și comună și în consiliile agrare, și în comisuni interimare. Au introdus din nou cenzura și starea de asediu. Azi nu putem scrie ceea ce vrem.

Cenzorul trage cu creionul roșu, peste scrisul nostru, ca să nu afle opinia publică a țării ceea ce gândim.

Dar fraților nu e numai atât! Ei vor să impună poporului românesc dictatura, ba pe încetul, chiar au introdus-o.

VOCI: Jos cu ei!

D. IULIU MANIU: Cele mai importante drepturi ale națiunii, sunt dreptul de a stabili impozitele și a hotărî asupra politicii sale externe, căci de la ea depinde unde, când și pentru ce să ne vărsăm sângele. Azi în politica externă, nu poți să spui nimic, nici chiar în Parlamentul care nu se convoacă, așa că reprezentanții națiunii nu pot să arate vederile lor, iar în gazete cenzura oprește publicarea știrilor și exprimarea opiniilor. Mai mult, s-a întâmplat că Majestatea Sa, regele.....

O VOCE: Să trăiască!

D. IULIU MANIU: Să trăiască, zic și eu, dar să nu stea lângă el sfătuitoarii cei răi. (Aplauze prelungite). Acești sfătuitoarii răi ai Majestații Sale i-au șoptit la ureche să spună că politica externă e drept regal iar nu al poporului. Și ceva mai mult...

O VOCE: Noi am făcut țara, nu El.

Fig. nr. 3 – La întâlnire cu țărani. Foto: adevărul.ro

D. IULIU MANIU: Adevărat. Noi va trebui să stăm la granița țării dacă, făcându-se o politică rea, ajungem la războiu, iar nu sfătuitoarii răi.

Mai mult, Guvernul liberal a făcut o lege că ei, cu decret regal, pot schimba bugetul, va să zică să-și bată joc de banii țării, necontrolați, cum vreau ei.

Voci: Nu se poate. Jos dictatura!

D. IULIU MANIU: Dar și mai mult. Sfătuitoarii aceștia, cunoscut și oculți, l-au sfătuit pe Rege, să deie declarații în gazete, că nu vrea să lucreze cu oamenii politici, ci va aduna în jurul său alți oameni politici, pentru a drege lucrurile. Or, pe oamenii cari au să conducă țara, trebuie să-i aleagă națiunea, să-i numească un guvern răspunzător națiunii. Unde e o mare vătămare a libertăților și drepturilor poporului?!

Dară afară de aceasta, în țară este o mizerie mare. Mai ales țărani sunt într-o criză groaznică. Nu sunt bani. Tot ce vinde țăranul, vinde ieftin, și tot ce cumpără plătește scump. Dar necazul mare e că poporul românesc nu este stăpân în țara lui proprie. 90% din slujbași sunt români. Dar puterea unei națiuni, nu stă în slujbași, căci pe slujbași îi plătești să-și facă slujba. Puterea stă, în afară de țărănime, în munca fabricilor și comerțului. Or, fraților, aceasta e toată în mâna străinilor. Tot ce câștigă țărani, tot ce muncesc ei cu brațul lor în arșița soarelui, toată marfă pe care ei o vând, trece la fabrici, la industriași și la comercianți, cari, în cea mai mare parte, sunt de alt neam, decât cel românesc. De aceea noi, poporul român, suntem pe zi ce trece, tot mai săraci. Bine să fim înțeleși. Eu nu sunt supărat că sunt

fabricanți, industriași și comercianți minoritari. Ei au tot dreptul să fie și eu nu vreau să fie nimeni lipsit de dreptul său, dar găsesc intolerabil ca să nu avem și noi industriași și comercianți din neam nostru.

Dar necazul cel mai mare este că în țara aceasta e o corupție și un jaf care nu se mai poate răbda. Dacă dvs. citiți gazetele, ați putea vedea – că sunt publicațiunile ale tribunalelor corecționale. Nu găsești altceva decât că cutare slujbaş a făcut cutare fraudă, că la Banca Națională s-a furat, că cutare om politic a săvârșit un jaf, că la cutare întreprindere s-a făcut abuz.

Dar și mai mare necaz că națiunea a căzut în amorțeală și deznădejde sufletească. Lipsită de avânt, ea este descurajată de decadența ce se adâncește zi de zi, pentru cei ce conduc țara, nu sunt capabili nici a prevedea răul, nici a-l înlătura dacă venit, nici nu sunt capabili de a începe o acțiune de refacere.

6. Democrația națională în contra dictaturii

Dar, fraților, ce folosim tânguindu-ne că nu e bine? Ce bărbați, ca oameni, ca cetățeni conștienți, trebuie să examinăm ce putem face. Înainte de toate trebuie respectate drepturile poporului, drepturile țării. Eu sunt așa cum am fost întotdeauna, democrat, adică sunt de părerea că drepturile vin de la popor și trebuie exercitate de popor.

Dar, la noi, unii fac cu voia o mare greșală și anume ei spun că cei ce sunt democrați sunt bolșevici. Sunt democrat, dar sunt cu tot sufletul și cu toată convingerea în contra comunismului, în contra bolșevismului.

Eu fraților, când am fost la Consiliul Dirigent, am luptat în contra bolșevicilor din Budapesta și de grijă că bolșevicii să nu treacă peste Tisa, aici în Ardeal și Banat, într-o singură zi am adunat peste 6000 de comuniști și i-am închis. Când am fost la Guvern, când am fost în opoziție, n-am pierdut o singură ocazie, ca să nu cuvânteț în contra lor, și de aceia mă supără când dușmanii noștri atacă pe iubitul nostru președinte Ion Mihalache, spunând că e bolșevic. Or dvs. știți că în toate țidulele aruncate din avioane bolșevice, în vremea trecută, se cerea să mă omoare pe mine și pe Mihalache. Dar, fraților, eu sunt democrat național. Eu vreau democrație românească. Iată cum merge lucru acesta: În țara noastră 76% sunt Români, adică din 100 de oameni, 76% sunt Români, restul de 24% se împarte între cinci neamuri. Dacă e o democrație cinstită și dacă oricine poate vota liber, atunci din 100 votează 76 de Români. Ori care român va vota în contra intereselor românești? Românii vor vota pentru poporul românesc.

Dar, dacă sunt în contra comuniștilor, apoi sunt și în contra dictaturii. Cu nici un preț și la nici un caz, noi la dictatură nu ne supunem. Noi am luptat pe Câmpia Libertății în 1848 și am jurat atunci și apoi la Alba Iulia în 1918 și 1928 că ținem la libertate și că ne vom păstra drepturile noastre. De aceea vă sfătuiesc pe dvs. să vă țineți de acele jurăminte constituționale și să nu lăsați ca în țara noastră cineva să ajungă sub vreun cuvânt, să introducă dictatura. Dar de ce? Fiindcă dictatura e imorală, e contra drepturilor oamenilor și e periculoasă. Dacă e o democrație, cei 76 % care sunt Români își pot apăra interesele lor. Ei vor hotărî singuri de binele neamului românesc.

Dacă e dictatură, în jurul Regelui, se adună 6–7 oameni. Și ce credeți dvs. că se adună badea Avram?...sau fiul ori fratele dvs.?. Se adună oameni...

VOCI: Jos Camarila!

D. IULIU MANIU: oameni despre cari nu știi cine sunt, și nu au nicio răspundere și cari nu se aleg după vrednicie.

VOCI: Jos Camarila!

D. IULIU MANIU: Va să zică suntem de acord că noi nu suntem nici pentru comunism și nici pentru dictatură. Nouă ne trebuie drepturi naționale și drepturi democratice, la cari nu renunțăm, nici cu prețul vieții.

7. Trebuie să facem mari schimbări economice

Pentru a înlătura sărăcia, mizeria care stăpânește țara întreagă, trebuie să facem mari reforme, mari schimbări economice și sociale.

Oamenii politici, care slujesc capitalismul liberal, se împotrivesc acestui lucru, pe motivul că principiul libertății nu ar admite că economia particulară să fie sub influența statului; motiv absolut neîntemeiat, când vedem subvenționarea unor bănci și fabrici, ingerința statului în chestia plăților muncitorilor și favorurilor vamale date unor industriei de stat. Căci acestea sunt acte de dirijare și imixtiune a statului în economia de particulară, dar în favorul capitaliștilor. Nu au drept, pentru că în conformitate cu programul nostru, industria va avea trei categorii: una etatizată, alta controlată de stat și a treia lăsată exclusiv la inițiativa particulară, și la concurența liberă.

Alt necaz mare este că nu sunt bani. Bogății multe sunt în țară, dar banul face să meargă roata economiei naționale. Ori, bani nu sunt. Când au venit liberalii au spus: Votați cu noi, căci vom aduce bani cu carul.

Promisiunea însă nu s-a împlinit. Trebuie ca noi să facem o reformă a monedei, iar Banca Națională să o facem o bancă de Stat. Trebuie să facem mari lucrări publice, drumuri, porturi, căi ferate, edificii publice, pentru ca poporul să aibă unde lucra și să poată consuma ceea ce produce țărănimea.

8. Economia dirijată

Mai întâi trebuie să introducem economia dirijată, social organizată, care să fie condusă de puterea publică pentru binele tuturor cetățenilor. E curios, domnilor, că acei ce vor dictatură, nu vreau să organizeze social, viața economică, deși nu numai în statele democratice ale Americii de Nord, ci și în statele dictatoriale, este introdusă economia dirijată, în forme diferite, ci și în statele dictatoriale, este introdusă economia dirijată, în forme diferite.

Acei, cari la noi vor să facă dictatură, nu vor să audă de economia dirijată de stat, pentru că economia dirijată taie în câștigul capitaliștilor și folosește mulțimilor populare. Economia aceasta pe care v-o propun este programul nostru politic, e economia opusă economiei lacome a liberatorilor. Și Musolini a spus că din criza mare economică, în care se zbate lumea, ea nu-și poate ieși decât prin stat, adică statul să ia în mână conducerea vieții economice. Un scriitor mare a spus că economia liberală, capitalistă, este tinda, anticamera istorică și logică a anarhiei. Noi trebuie fără amânare, să desființăm cartelurile.

Întreaga economie națională e legată de aceste carteluri. Orice-i trebuie țăranului, trece prin undița cartelului: zahărul, cimentul, fierul, sticla etc. totul e cartelat și țăranul nu mai este în stare să cumpere ce-i este necesar și întreaga viață economică tânjește. Ca să răpunem aceste carteluri să facem ca marea industrie ce face armament și articole de primă necesitate, să fie etatizată. Evident că aceasta nu le place capitaliștilor liberali, întrucât pierd profitul, dar noi nu trebuie să ne plecăm voinței lor. Trebuie ca Statul să aibă dreptul pe baza unei legi, să exproprieze o fabrică ce exploatează poporul.

Ați văzut voi drumul acesta care s-a făcut de la București, prin Sibiu, până la Oradea? L-am făcut noi, partidul național țărănesc. D. Mihai Popovici a luat bani împrumut ca să facem acest drum și el a făcut contractul. Milioane și milioane de lei au câștigat țăranii și industriașii cari le-au lucrat.

Toate acestea trebuie făcute, pentru că dacă nu se vor face, pentru

că dacă nu se vor face, nu se poate stârpi sărăcia dintre noi. Știți că țara aceasta e cea mai bogată și poporul cel mai harnic și totuși un învățat francez, care a umblat toată țara și m-a vizitat și pe mine la Bădăcin, mi-a spus: „D-le Maniu, mi-e rușine că în țara aceasta, nici 10 oameni dintr-o sută, nu se satură cum se cade”.

9. Un jurământ care va mântui neamul

Vedeți dvs., conducătorii acestui popor, să nu lăsați ca poporul acesta harnic, să se istovească de foame. Eu am făcut un jurământ în sufletul meu că nu mă voi odihni până când imputarea savantului francez nu va fi ștearsă de pe obrazul nostru, al conducătorilor politici. (Aplauze prelungite și îndelung repetate).

Pentru aceasta e nevoie de aceste mari reforme economice și financiare, în urma cărora să se facă o întinsă muncă de producțiune și în urma ei, câștig bun și puțință de consumare.

Dar fiindcă criza cea mare vine și din distribuția rea a mărfurilor trebuie să facem o rețea puternică de cooperative, dacă altfel nu s-ar putea, chiar prin obligativitatea lor succesivă, în unele ținuturi.

10. Trebuie descentralizare administrativă cu autonomia județelor

Mai trebuie ca administrația poporului să fie în mâna poporului. Trebuie să fie reînființată descentralizarea administrativă și autonomia județelor și a comunelor ca să nu trebuiască să fugă cetățeanul până la București, pentru orice lucru mic, și mai cu seamă să nu se mai întâmple ca comisii interimare să hotărască pentru sate și județe, ci oameni aleși de mulțime.

11. Trăiască Franța, Anglia și aliații noștri!

Trebuie să ne îngrijim să stăm în bune raporturi, în bună prietenie, cu toate popoarele dar mai ales vrem să nu ne fie ciuntite hotarele și să nu permitem nimănui să se atingă de țara noastră. Noi nu vrem războiu, nu vrem să atacăm pe nimeni să se atingă de țara noastră. Noi nu vrem războiu, nu vrem să atacăm pe nimeni, vrem să ne apărăm țara noastră. Noi vrem pace și noi trebuie deci să ne aliem cu țări care vreau pace.

VOCI: Franța, trăiască Franța!

D. IULIU MANIU: Știu sigur că pacea e dorită de Franța, de Anglia de Polonia, de Mica Antantă, de popoarele din Balcani și noi, cu inima curată,

să mergem cu ele împreună, să apărăm pacea. Și Societatea Națiunilor vrea pace. Și de aceea, să nu permitem ca ea să fie luată în batjocură, ci o susținem.

Cu mare mirare am văzut că unii oameni, cari se numesc politici și se numesc Români, atacă Franța.

VOCI: Jos cu ei!

D. IULIU MANIU:...și cari ne sfătuiesc să mergem cu Germania.

Fraților, Nu numai că acesta poate fi a mai mare ingratitude față de Franța, care a ajutat crearea principatelor Unite, dar Franța a ajutat și crearea României Mari, și tot Franța a fost aceea care ne-a dat miliarde și miliarde, ca să ne reparăm drumurile și căile ferate și să salvăm Banca Națională, pe care liberalii o nenorociseră și să ne facem lucrările publice, la trenuri și la drumuri de care avem mare lipsă. D. Lapedatu, director la Banca Națională, mi-a raportat pe vremuri, că Banca e aproape de faliment și m-a rugat să facem împrumutul, ca să salvăm această bancă, care este astăzi a liberalilor, dar pe care o vom scoate din mâinile lor (Aplauze).

Când aceasta este situația, ni se cere să ne schimbăm, peste noapte, politica, tocmai atunci când prim-ministru Franței și ministru de externe fac cele mai favorabile declarații, și își iau cele mai favorabile obligații pentru noi, declarând trei lucruri mari și anume: Că vor securitatea colectivă, adică vor pace pentru întreaga Europă, dacă se poate pentru toată lumea; Că sunt de acord să se încheie acorduri regionale și să se realizeze o înțelegere a statelor dunărene, fără atingerea unui stat dunărean, ceea ce face posibilă realizarea confederației dunărene, singura soluție posibilă, pentru asigurarea independenței Austriei, și prin urmare, a liniștei din Europa centrală. Și în fine nu vreau reforma statutului Societății Națiunilor, decât în sensul că să se explice unele dispoziții, care ar cere o claritate mai precisă. Acest este un lucru extraordinar de important pentru noi, pentru că pe această temă se dă bătălia cea mare: anume statele revizioniste cer că statutul Societății Națiunilor să se schimbe în așa fel încât să se pată face schimbări teritoriale și cu majoritate de voturi, ceea ce ar fi pentru noi o catastrofă.

Aceasta ar însemna că hotarele țărilor să fie în continuă fluctuațiune, după cum ar fi în fluctuațiune raporturile de votanți între diferitele state, ceea ce ar produce o continuă nesiguranță a hotarelor și prin urmare o continuă neliniște a popoarelor. Declarațiunile guvernului francez, în privința aceasta, ne dau satisfacție, și noi nu putem decât să-i fim recunoscători pentru aceasta. (Aplauze. Ovațiuni la adresa Franței).

Poate fi român cu cap care să vrea, între asemenea împrejurări, ca noi să ne despărțim de Franța și să ne alipim de Germania, care este revizionistă? (Strigăte: Jos trădătorii!).

Să fiu bine înțeles. Eu și întreg poporul românesc, dorim cele mai bune raporturi internaționale și economice, cu Germania. Cât am fost la guvern, am cultivat aceste raporturi, în deplin acord cu Franța, care ne sfătuia chiar, să facem aceasta. Dar de aici, și până acolo ca să ne schimbăm complet baza politiceii noastre internaționale, este o mare distanță, peste care Statul român nu poate trece, fără a fi inconștient de mersul doctrinelor sale.

În ceea ce privește Anglia, vă recomand Dv. Și neamului românesc, să nu ne despărțim de prietenia Angliei, statul care are cele mai multe interese comune cu noi, și ai cărei dușmani și prieteni și sunt și ai noștri. Avem aceleași interese ca și Anglia și nu o vom putea părăsi, fără să periclităm viitorul țării noastre.

Tendențele de expansiune spre Occident, ale Rusiei cât și ale Germaniei trec prin România. Aceste tendințe sunt periculoase intereselor Angliei. Interesele Angliei, cer deci o Românie puternică și mare, care să fie un obstacol, în calea Germaniei și a Rusiei. Interesele României cer să fie o Anglie puternică, ca să poată opună rezistență tendințelor de expansiune, peste România, ale Germaniei și Rusiei. Este deci evident că interesele noastre sunt de aceeași natură și că prin urmare, trebuie să mergem neapărat cu Anglia – și încât mă privește – nu voi putea sfătui, niciodată, neamul românesc, să facă ceva, ce ar putea răci raporturile dintre Anglia și România.

12. Și cu Italia

Pe mine nu mă tulbură conjuncturi momentane, nici capricii superficiale și trebuie să caut liniile mari și permanente ale destinului popoarelor. Să ținem cu aceste state. Sunt fericit că Franța și Anglia se înțeleg perfect și doresc din tot sufletul să se înțeleagă cu Italia, care e sora noastră și cu care vrem să mergem împreună. Bine mi-a părut când am citit că acțiunile contra Italiei trebuiește șterse, căci eu am fost cel dintâi om politic care am spus că trebuie să fim alături de Italia. Înțelegem juste aspirațiuni ale Italiei, în ce privește Abisinia. Dreptatea a ieșit la iveală. Mulți se uitau la mine zâmbind și spunând: „Acum a sfeclit-o Maniu” Dar, pe cum se vede, d. Maniu n-a sfeclit-o. (Aplauze).

Să ne rugăm lui Dumnezeu ca aceste trei mari națiuni să se înțeleagă și să meargă înainte, împreună cu noi și cu Mica antantă și cu Înțelegerea Balcanică și să apere pacea, care ne trebuie ca pâinea cea de toate zilele. (Aplauze, Trăiască pacea!).

Să nu creadă cineva că ne este frică de războiu. Când e vorba să ne apărăm suntem gata să o facem și nu ne este teamă. Nu putem face însă o politică externă, cu autoritate, câtă vreme nu avem o armată puternică, și câtă vreme nu respectăm tratatele și contractele încheiate. Or, țara românească e cunoscută ca o țară care nu respectă contractele. Numai guvernul nostru le-a respectat. Eu nu voi admite niciodată ca tratatele care le-am încheiat, să fie nesocotite, câtă vreme ele nu vor fi schimbate, cu bună înțelegere. Tratatul minorităților trebuie respectat chiar și în interesul interior al țării noastre. (Aplauze).

13. Jos Camarila!

Tot ce vorbim noi aici sunt vorbe de petrecere, pentru că treburile țării nu le isprăvim noi, ci cei care sunt în jurul Majestății Sale Regelui.

Fraților! Eu am făcut multe lucruri pe care le știți și pe care le puteți judeca. Dar am făcut un lucru, asupra căruia dvs. nu puteți judeca, pentru că nu-l cunoașteți. Cenzură nu permite să se vorbească despre el.

(Proteste furtunoase: Jos cenzură! Jos lacheii cari acoperă oculta cu stări excepționale!).

D. IULIU MANIU: Am făcut posibil să vină îndărăt Majestatea Sa Regele, pe care l-au alungat din țară liberalii. Am făcut acest lucru cu condiția ca doamna Lupescu, (Strigăte: Jos cu ea, Fluierături, huiduieli îndelung repetate)... să nu vină în țară, doamna Lupescu (Strigăte: afară cu ea!) a făgăduit că nu va veni cu M.S. Regele. Majestatea Sa s-a învoit la acest lucru. A venit d. Colonel Precup. (Strigăte: Trăiască! Adunarea ovaționează îndelung pe colonelul Precup Rușine!)...mi-a raportat că d-na Lupescu nu a plecat cu Regele, și că prin urmare nu am niciun motiv să fac greutăți intrării sale în țară. Iar pe d. Colonel Tătăranu (Trăiască!), care este unul dintre cei mai distinși ofițeri, l-a încredințat cu paza d-nei Lupescu, care nu cumva să vină înapoi. Ce s-a întâmplat? O femeie și doi bărbați, pe care nu vreau să-i caracterizez, au adus-o pe neștiute din Paris, din casa domnului colonel Tătăranu și au instalat-o în Castelul Foișor din Sinaia.

VOCI: Cine sunt criminalii? Vrem să-i știm. Rușine să le fie!

D. IULIU MANIU:...Și acum, fraților, colonelul Tătăranu e trimis

din pedeapsă în Basarabia, el care a fost atașat militar la Paris, pentru că s-a declarat contra d-nei Lupescu, care încurcă toată țara și batjocorește pe M.S. Regele. (Adunarea protestează prin huiduieli la adresa d-nei Lupescu).

De aici urmează că doamna Lupescu trebuie să părăsească țara (afară cu ea!) și că întreaga națiune trebuie să pretindă că doamna Lupescu să-și respecte angajamentul și să nu continue a compromite pe Regele țării și națiunea română. (Așa e!)

Multe nedreptăți i s-au făcut domnului Mihalache, când s-a spus că între mine și domnia sa ar fi vreo deosebire de vederi.

D. Mihalache și d. Madgearu și partidul nostru sunt contra doamnei Lupescu, așa cum sunt și eu așa cum sunteți și dv. (Aplauze viforoase)

E însă o deosebire care e și firească între noi. D. Mihalache este președintele partidului, și astfel nu poată să spună totdeauna pe față adevărul, în chestiunile delicate din legătură cu coroana. De aceea a fost de părerea că pentru a-l scuti pe M.Sa, să nu vorbim în adunări, de doamna Lupescu (Strigăte: Jos cu ea!), nu pentru că ar apăra-o, dar nu voia să supere pe Rege. Dar eu, fraților, sunt ardelean. (Aplauze) Eu m-am obișnuit a vorbi pe față, cum am vorbit cu Tisza și nu mă uit dacă se supără cineva sau nu, când am spus adevărul, dacă el este în interesul țării și al aceluia cui îl spun. Am spus domnului Mihalache: „Ești președinte, fă ceea ce vrei. Dar eu voi spune și înaintea lui Dumnezeu și înaintea oamenilor adevărul întreg și curat”.

Anume că doamna Lupescu nu trebuie să fie în țară. (Fluierături și strigăte: Afară cu ea!)

Adevărul este că ea s-a obligat că nu va veni și și-a călcat cuvântul. Adevărul e că întunecă figura sfântă a M.S. Regelui. Adevărul e că nu o putem admite. Căci neamul nostru e un neam nobil. Nu putem admite raporturi de natura pe care doamna Lupescu continuă a le forța. (Strigăte: Jos Lupeasca, Trăiască morală creștină!)

Adevărul e că această Doamnă a adunat în jurul ei câțiva evrei și câțiva creștini, care împreună formează o Camarilă blestemată.

Am primit să fiu prim ministru al acestei țări. Nu din voia mea. M-a rugat M.Sa și partidul. Dar a trebuit să plec, căci n-am putut governa din cauza acestei femei, din cauza Camarilei și a servitorilor ei.

Eu, fraților aș putea să fiu și azi prim ministru, dar m-am convins că atâta vreme cât această femeie va fi în țară, nu poate face bine poporului.

Și mie, fraților, nu-mi trebuie nici mărire nici putere dacă nu pot folosi cu ea țării și dvs. (Aplauze: Trăiască Părintele Patriei!)

14. N-am primit să fiu Regent

Când s-a ales Regența, a fost ales și un civil, un om distins, un mare român, președintele Curții de Casație, Buzdugan. După moartea lui, colegii mei m-au rugat insistent, să mă alegă pe mine Regent. Și i-am refuzat, spunând că nu vreau mărire și, în al doilea rând, eu vreau să lucrez în sensul convingerilor mele. Un Rege și un Regent nu au voi să aibă convingeri politice. Ei trebuie să fie judecători, arbitri. Eu eram prea tânăr și aveam multă voință și prea tari convingeri politice, pe cari nu le-aș fi putut afirma că Regent. Și am ales pe marele bărbat, pe Sărățeanu, care mi-a făgăduit că dacă națiunea română va voi pe Rege, nu se va opune. Despre acest plan știa numai Alexandru Vaida, și îi mulțumesc că a ținut secretul până la capăt și astfel l-am putut aduce pe Rege înapoi.

15. Să se întoarcă Regina legiuită!

Știți ce s-a întâmplat! Camarila care a persecutat pe Precup și pe Tătăranu, a persecutat pe Sărățeanu și după moarte. Noi am vrut că Majestatea Sa să vină pe Tron, dar fără doamna Lupescu. (Strigăte: Jos Lupeasca!) Și de aceea vă propun ca cu curaj și bărbăție să rugați pe Rege să alunge de la sine pe doamna Lupescu și să-și aducă Regina legiuită, pentru ca prințul moștenitor să aibă mamă. (Aplauze frenetice și îndelungate. Strigăte: Să trăiască Majestatea Sa Regina Elena!)

Cenzură nu lasă să se vorbească despre d-na Lupescu și Camarilă, (Murmuri și proteste), pentru că cenzura este tocmai pentru a o apăra. Despre d-na Lupescu cenzură nu a lăsat să se publice voința neștrămutată a poporului român, ca d-na Lupescu să fie înlăturată și să fie scoasă din țară, iar Camarila atât de odioasă să fie imediat desființată (Aplauze fur-tunoase). Vociferări la adresa Camarilei.

16. Diversiunea cu „dreapta” stânga”. Buba cea mare

D. IULIU MANIU: Mi se pare comic ca oamenii să discute despre „dreapta” și „stânga”, pe când ar trebui să vorbim cu toții, cum să scoatem din țară pe d-na Lupescu, care a încurcat complet lucrurile și care este în situația ei de astăzi, în fruntea Camarilei, împiedică orice politică sănătoasă, fie de dreapta, fie de stânga.

Fig. nr. 4 – Iuliu Maniu în timpul simulacrului de proces, susținut la Moscova în 1947 (sursă foto: Facebook / Salvați Casa Memorială „Iuliu Maniu”)

Dar dv. Spuneți acest lucru tuturor. Și dacă vă întrebă cineva să îi spuneți: „D. Maniu ne-a spus”. (Aplauze prelungite. Strigăte: Trăiască bărbatul neînfricat al Ardealului!)

Fraților! Timpul e înaintat.

VOCI: Ascultăm bucuroși dle Maniu.

Să o mai lungiți...

17. O mare învățătură din istorie

D. IULIU MANIU: De aceea, dați-mi voie să fac încheierea cu o învățătură. Dacă am ajuns ziua mare „de a fi România Mare, aceasta se datorește iubitorilor de neam, de lege și de dreptate. Noi mergem pe urmele lor. Toate popoarele cari s-au scufundat în desfrâu, s-au prăpădit. Așa a fost cu Egiptenii, Asirienii și strămoșii noștri Romanii. Noi nu vrem ca Neamul Românesc să se prăpădească, și pentru aceasta trebuie să respecte în veci legea lui Dumnezeu, legea creștină. Nu trebuie să suferim obiceiuri rele. Partidul Național Țărănesc (strigăte: Trăiască!) a scos din iobăgie neamul românesc și are programul cel mai minunat.

18. Toată lumea la luptă

Să mergem pe calea bătută de străbunii noștri și să nu ne lăsăm abătuiți de la ea. Trebuie să condamnăm încălcarea legilor de cei puternici, și

să condamnăm violențele celor de jos. Una ca și cealaltă compromite renumele și viitorul țării. Și dacă ar veni la dvs. unii, să vă abată, spuneți-le să vă lase în pace, să vină în tabăra noastră luptătoare, în care au loc toți aceia cari cinstesc legile lui Dumnezeu, condițiile bune ale poporului românesc și se închină măririi veșnice a națiunii române, iar nu intereselor particulare. (Aplauze frenetice, îndelung repetate. Adunarea ovaționează însuflețit câteva minute).”

Aici se termină celebrul discurs al lui Iuliu Maniu, rostit la Vințul de Jos, în 1936. Rezultă din acest „testament politic” faptul că marele politician ardelean le-a cerut electorilor săi răbdare spre a-l asculta, conform spuselor sale, „cu o inima curat românească și cu mintea limpede și să îl urmeze, declarându-se mulțumit că cei din Ardeal și Banat au ascultat de sfaturile sale”, că truditurul pământului românesc „poate ara pentru copilașii săi și fericirea sa”. Iuliu Maniu a reiterat că țărăniștii au apărat drepturile sfinte ale poporului din Ardeal și Banat și a continuat cu prezentarea a ceea ce s-a făcut în guvernarea țărănistă: alegeri libere, reforma organizației administrației centrale de stat prin reducerea aparatului miniștrilor, mai multă autonomie la comune și județ, modificarea cadrului normativ al organelor forței publice și a siguranței statului, adoptarea de noi noi legi pentru starea de sănătate a nației române, realizarea unui plan de înzestrare a armatei țării, pentru nevoile de apărare a României. A reafirmat în fața auditorilor săi că națiunea a căzut în amorțeală și deznadejde sufletească și s-a declarat cu toată convingerea „contra comunismului, dar mai ales contra dictaturii, regim care, din nefericire, s-a instalat, după ce Carol al II-lea l-a dat jos de la putere”.

Strălucitul politician a condamnat încălcarea normelor de drept de către cei aflați la putere și a pus mai presus de orice interesele țării: „Si dacă ar veni la dvs. unii să vă abată, spuneți-le să vă lase în pace, să vină în tabăra noastră luptătoare, în care au loc toți aceia care cinstesc legile lui Dumnezeu”.

„La 1 decembrie 1918 este unul dintre artizanii Marii Uniri, pe care o visa încă din copilărie. Devine Prim Ministru al României de mai multe ori, apoi președinte al istoricului Partid Național-Țărănesc. De fiecare dată, luptă cu toate puterile, contra tuturor dictaturilor, de orice fel: de la bolșevici la legionari, de la comuniști la carliști. Pe 23 august 1944 anunță că mai bine moare decât să predea țara pe mâna rușilor. Trimite telegrame

englezilor, pe care-i întrebă, direct, dacă au de gând să predea România ciu-meii roșii. Se opune și instalării guvernului Petru Groza, face memorii după memorii, adresate puterilor occidentale. Apoi, la alegerile din 19 noiembrie 1946, obține, cu PNT, o victorie zdrobitoare, dar comuniștii falsifică tot. În urma înscenării de la Tămădău, din 14 iulie 1947, este arestat de autoritățile comuniste și judecat pentru „înaltă trădare” în procesul început în 29 octombrie 1947. Prin sentința dată la 11 noiembrie 1947, Iuliu Maniu era condamnat la închisoare pe viață. Avea 74 de ani. A fost trimis la penitenciarul din Galați, pe baza ordinului de arestare 105.515/27 noiembrie 1947. În august 1951 este transferat, împreună cu Ion Mihalache, Ilie Lazăr, Camil Demetrescu, Niculescu-Buzești, N. Carandino și alții din „lotul Maniu”, la Sighet. În ultimele luni de viață, colegul său de celulă a fost N. Carandino, în ale cărui memorii se găsesc relatările privind „testamentul politic” și „testamentul religios” ale „Domnului Președinte”, precum și detalii importante din viața, activitatea politică, gândirea morală, religioasă, politică a lui Maniu.”⁴

⁴ <https://a1.ro/premium/cum-lau-omorat-comunistii-pe-iuliu-maniu-omul-care-a-salvat-viena-si-a-facut-marea-unire-iau-scos-puroiul-iau-curatat-viermii-se-auzea-zgomotul-estei-sale-ce-lovea-scarile-id730383.html>